БУГУН — ЛЕНИНЧА ГОЭЛРО ПЛАНИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

5-йил чиқиши.
22 ДЕКАБРЬ 1970 Й
СЕШАНБА
№ 299 (1367).
БАҲОСИ 2 ТИЙИН.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ ТЎҒРИСИДА

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

1970 йил 21 декабрда Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг XXII Пленуми бўлиб ўтди.

Пленум Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Ўзбекистон ССР Госпланининг раиси ўртоқ С. К. Зиёдуллаевнинг «Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1971 йилги давлат плани тўғрисида»ги ва Ўзбекистон ССР молия министри ўртоқ В. М. Муродхўжаевнинг «Ўзбекистон ССРнинг 1971 йилги давлат бюджети тўғрисида»ги докладларини тинглаб муҳокама қилди.

Пленум пировардида КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. Рашидов нутқ сўзлади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Пленуми муҳокама қилинган масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилди.

МУНОСИБ СОВҒА

Ўзбекистон ССР энергетика ва электрлаштириш министрлигига қарашли корхоналарнинг коллективлари энергетиклар кунини ажойиб меҳнат ютуқлари билан кутиб олдилар.

ЙИГИРМА ИККИ КУНДИРКИ, УЛАР 1971 ЙИЛ ҲИСОБИГА МЕҲНАТ ҚИЛМОҚДАЛАР. КПСС XXIV съездини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани авж олдирган корхоналарнинг меҳнаткашлари беш йиллик планни муддатидан бир ой олдин бажаришга муваффақ бўлдилар. Беш йилликка белгиланган товар маҳсулоти реализация қилиш, электр ва иссиқлик энергияси ишлаб чиқариш ва тақсимлаш, электр энергия ишлаб чиқарувчи генераторларни ишга тушириш ҳамда пудрат ишлари плани ошириб адо этилди.

Беш йилликда етмиш икки миллиард киловатт-соатдан зиёд электр энергия ишлаб чиқарилди. Тошкент, Фарғона, Андижон, Наманган, Хоразм, Бухоро, Сирдарё, областлари туташ электр тармоғига уланди.

Республика энергетиклари меҳнатда эришган барча ютуқларини ГОЭЛРО планининг 50 йиллик юбилейига бағишламоқдалар.

Чорвоқ ГЭСининг тўнғичи

Юбилей йилида Чорвоқ ГЭСи қурилишида, айниқса, суръат жадаллашди. Бу ерда «Ўзбекгидроэнергострой» тресги гидро-қурувчилари ҳамда «Средазэнергомонтаж» монтажчилари фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Қурувчилар ГОЭЛРО планининг 50 йиллик юбилейи кунигача ГЭСнинг биринчи навбат агрегатини муддатидан илгари қуриб битказиш ва фойдаланишга топшириш мажбуриятини олган эдилар.

Бугун

Чорвоқ ГЭСи қурувчилари мажбуриятларини шараф билан адо этдилар. Биринчи гидроагрегат қуриб битказилди ва синаб кўрилди. Тўнғич агрегат бир юз эллик минг киловатт-соат электр энергия ишлаб чиқаради.

ГЭС қурилаётган Чорвоқ ҳавзаси икки миллиард кубометр ҳажмда сув сиғдиради. Ана шу ҳавзада тўпланган сувдан қишлоқ хўжалик экин майдонлари, боғ-роғлар суғорилади, республика аҳолиси ичимлик сув билан таъминланади.

Ҳавза базасида ҳар бири бир юз эллик минг киловатт-соат электр энергия берадиган тўртта гидроагрегат қурилади.

✻ Бизнинг интервью

Тараққиёт йўлидан

Мухбиримиз Ўзбекистон ССР энергетика ва электрлаштириш министрининг ўринбосари Ҳожиддин Қодировдан республикамиз ва Тошкент шаҳар энергетиклари ленинча ГОЭЛРО планининг 50 йиллигини қандай ютуқлар билан кутиб олаётганликлари ҳақида сўзлаб беришни илтимос қилди.

СЎНГГИ ўн йил ичида республика электр станцияларида уч миллион киловаттдан ортиқ қувват ишга туширилди. Бу, 1960 йилда республика электр станциялари учун белгиланган қувватдан икки баравардан зиёд ортиқдир.

Тошкент ГРЭСининг ўн биринчи блокини ҳам Чорвоқ ГЭСнинг тўнғич гидроагрегатини ҳисобга олмаганда, 1970 йилда республика электр станцияларининг қуввати тўрт миллион олти юз минг киловаттга етди.

Энергетиклар 1970 йил планига қўшимча 1 миллиард 600 миллион киловатт-соат электр энергия ишлаб чиқариш мажбуриятини олдилар.

Қишлоқ хўжалигини электрлаштириш ишлари кўнгилдагидай бораяпти. Агар 1960 йилда қишлоқ хўжалиги 379,6 миллион киловатт-соат электр энергия билан таъминланган бўлса, 1970 йилда 1 миллиард 900 миллион киловатт-соат электр энергия етказиб берилди.

Ленинча беш йилликда қишлоқ жойларда 24 минг километр 6—10 киловольтли электр узатиш линиялари, 35 минг километр паст вольтли электр узатиш линиялари қурилди.

1936—1939 йилларда республикадаги қатор шаҳарларда, жумладан Тошкент тўқимачилик комбинатида дастлабки ТЭЦ ишга туширилганди. Кейинги йилларда Тошкент, Фарғона, Навоий, Олмалиқ, Оҳангарон каби саноат шаҳарларини марказлаштирилган иссиқлик энергияси билан таъминлаш масаласига катта эътибор берилди.

Ҳозирги пайтда Тошкентдаги барча кўп қаватли уй-жой, маъмурий бинолар ва муассасаларни Тошкент ТЭЦи иссиқлик билан таъминлаб турибди. Тошкент ТЭЦи кенгайди, шаҳар районларида янги буғ қозонхоналари қурилди. Шу туфайли истеъмолчиларга иссиқлик энергияси етказиб бериш беш йилликда 3,4 миллион гигакалорийдан 7, 8 гигакалорийга ортди.

Республика энергетиклари юбилей йилини Ўзбекистондаги ўнта область ва Қорақалпоғистон АССРни республика ягона энергосистема тармоғига улаш билан якунламоқдалар. Ярим асрда Ўзбекистон мустаҳкам энергетика базасига эга бўлган қудратли индустрия республикасига айланди.

«Ўзбекгидроэнергострой» тресги қурувчилари, «Средазэнергомонтаж» трестининг монтажчилари, иссиқлик-электр лойиҳалаш институти Ўрта Осиё бўлимининг лойиҳачилари: «Ильич нури — ҳар бир хонадонга!» шиори остида меҳнат қилмоқдалар. Улар республикамизни электрлаштиришда эришган ютуқларини В. И. Ленин ГОЭЛРО планининг 50 йиллик юбилейига бағишлашди.

Энергетиклар олдида келаси беш йилликда улкан ва шарафли вазифалар турибди. Булар — 1971 йилнинг биринчи ярмида Тошкент ГРЭСининг 12-блокини ишга тушириш, Чорвоқ ГЭСида ҳар бири 150 минг киловатт қувватли тўртта гидроагрегатни қуриб битказиш, умумий қуввати 4 миллион 400 минг киловаттли Сирдарё ГЭСини, Норак, Тўхтағул, ГЭСларини қуриш каби вазифалардир.

В. И. ЛЕНИН ГОЭЛРО ПЛАНИ ҲАҚИДА СЎЗЛАМОҚДА.

РАССОМ Л. А. ШМАТЬКО ИШЛАГАН РАСМДАН ФОТОРЕПРОДУКЦИЯ.

Ярим аср ҳикояси

Бўзсув ГЭСи территориясига киришингиз билан В. И. Лениннинг катта портрети диққатингизни тортади. Алоҳида безатилган хиёбонга Ўзбекистон кекса энергетикларидан уч юз кишининг портрети қўйилган. Шундан кейин илғор энергетикларнинг расмлари кўзга ташланади.

Бугун

Ўзбекистон энергетикасининг тўнғичи — Бўзсув ГЭСида янги музей очилди. Музей хоналарида қўйилган экспонатларда 1926 йилда Бўзсув ГЭСининг ишга туширилишидан тортиб, то Сирдарё ГЭСи қурилишигача бўлган Ўзбекистон энергетикасининг ярим асрлик тараққиёт йўллари расм, сурат ва диаграммаларда ҳикоя қилинади.

Ўтган йиллар мобайнида Чорвоқдан то Сирдарёгача йигирмага яқин гидроэлектростанция қурилган.

СЎНГГИ ГАЗЕТАЛАРДА

▲ Кремлда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигиннинг Бирлашган Араб Республикаси вице-президенти, Араб Социалистик Иттифоқи Олий Ижроия Комитетининг аъзоси Али Сабрий бошчилигидаги Бирлашган Араб Республикаси партия-ҳукумат делегацияси билан музокаралари бошланди.

▲ 21 декабрь куни Тошкентда А. Навоий номли Академик Катта театрда республика пойтахти меҳнаткашларининг, партия ва жамоат ташкилотларининг вакиллари В. И. Ленин ташаббуси билан ва унинг бевосита раҳбарлиги остида ишлаб чиқилган ГОЭЛРО планининг 50 йиллигини нишонладилар.

✻ Янги лойиҳалар

Республикада ягона

Сирдарё ГРЭСи ўзининг қуввати билан республикамизда энг кучли ва ягона гидроиншоот бўлиб қолади. ГРЭСда ҳар бирининг қуввати 300 минг киловаттли тўртта, ҳар бирининг қуввати 800 минг киловаттли тўртта блок қурилади. Саккиз блокнинг умумий қуввати тўрт миллион тўрт юз минг киловаттга тенг.

Унинг лойиҳаларини «Теплоэнергопроект» институти Ўрта Осиё бўлимининг ходимлари тайёрлаб беришмоқда. Бу улкан гидроиншоот қурилиши институт лойиҳачилари олдига метеорология, ерости тупроқ қазиш, зилзилага бардош бериш каби бир қанча масалаларни ҳал қилишдек муҳим вазифаларни қўймоқда. Институт ходимлари ҳар бир лойиҳани ўйлаб, тажрибаларга асосланган ҳолда яратмоқдалар.

Лойиҳачилар группаларидан бирига ўн олти йилдан буён ишлаб келаётган З. Валенкова раҳбарлик қилмоқда. Бу аёл Навоий, Олмалиқ, Тахиатош каби улкан ва мураккаб станцияларининг лойиҳаларини тузишда тобланган ва тажриба орттирган. Сирдарё ГРЭСи қурилишида институт ижодий коллективи ўзининг хизматлари билан муносиб ҳисса қўшишга қарор қилган. Уларнинг шу пайтгача қилган меҳнатлари ўз сўзларининг устидан чиқаётганликларини кўрсатмоқда.

КАТТА ЗАФАРЛАР БИЛАН

Тошкентнинг шарқидан оқиб келаётган Бўзсув канали устида Совет ҳокимияти йилларида бир неча гидроэлектростанциялар қурилди. Қодирия ГЭСининг юқори қисмида Бўзсув канали ўз оқимини ўзгартирди. Бу инсон амри билан бўлди, албатта. Чунки, худди ана шу ерда бундан ўн йил муқаддам Тошкент ГРЭСи қуришга қарор қилинди. Сахий Бўзсув инсон азмига бўй сунди.

Ҳозир бу ерлар таниб бўлмас даражада ўзгарди. Кучли девқомат энергоблоклар сафи олис-олислардан кўзга ташланади.

Шу муддатда ГРЭСда ўнта блок ишга туширилди. Бу блокларнинг умумий қуввати бир миллион 600 минг киловаттга тенг. ГРЭСнинг лойиҳадаги қуввати революциягача бўлган Россия энергетика қувватидан икки баравар ортиқроқдир. Яъни, 1 миллион 920 минг киловатт.

Мамлакатни электрлаштиришнинг ленинча ғоялари ҳаётга қандай тадбиқ этилиши бугунги кунда кўзга равшан ташланиб турибди. Бу улкан иншоотни иссиқлик-энергия лойиҳалаш Ўрта Осиё бўлимининг лойиҳасига биноан «Ўзбекгидроэнергострой» трестининг бошқармаси қурмоқда. Нурхона учун зарур бўлган қудратли буғ қозонлари, турбиналар, генераторлар, трансформаторларни мамлакатимизнинг турли саноат шаҳарлари етказиб бермоқда.

1963 йил декабрда биринчи блок ишга туширилган эди. Шундан буён станция саноатимиз учун 26 миллиард киловатт-соат электр энергия ишлаб чиқарди. Жумладан, бешдан бир қисм электр энергия республика энергосистема бирлашмасига берилди. Шу йил июль ойида ўнинчи блок ишга туширилган эди.

Бугун

ўн биринчи блок фойдаланишга топширилди.

Электр энергия ҳосил қилиш беш йиллик ва йиллик план топшириқларини муддатидан бир ой илгари адо этган станция коллективи йил охиригача планга қўшимча 600 миллион киловатт-соат электр энергия ишлаб чиқариш учун курашмоқда.

ЭНЕРГЕТИКЛАР ОТАХОНИ

Сиз суратда кўриб турган Аҳмаджон ота Раҳимжонов ўзининг бутун меҳнат фаолиятини Тошкент ва республикамиз гидроэнергетикасини ривожлантиришга сарфлаб келмоқда. Аҳмаджон ота 1938 йилдан буён Тошкент марказлаштирилган иссиқлик энергия тарқатиш станциясида ишлаб келмоқда. Кўп йиллик фаолиятида турбина цехида старший машинист вазифасини аъло даражада бажарди. Отанинг хонадонларимизни Ильич нури билан ёритишдаги хизматлари катта.

Суратда: ўзбек энергетикларининг отахони А. Раҳимжонов.

Ҳаммаёқ чароғон

БЕПОЕН адр, яйлов, чўл-биёбон, тоғ-тошлар узра кўкка бўй чўзган баҳайбат темир миноралар. Уларга тортилган қизғиш мис симлар қуёш нурида ялтирайди. Олис-олислардаги колхоз-совхозларга, саноат шаҳарларига юқори кучланишли токлар ана шу симлардан оқиб боради. У ерларда тунни кунга айлантиради, фабрика-заводларни ишга туширади...

Кимсасиз адрда он-да-сонда кишилар кўзга ташланади. Булар электр узатиш линиялари қурилишида ёзнинг иссиғига, қишнинг изғиринига бардош бериб ишлаётган кишилардир. Ҳар бир минора оралиги аниқ белгиланган. Бу ишларни геодезистлар бажарадилар.

Геодезистлардан сўнг қурувчилар ва монтажчилар иш бошлашади. Белгиланган жойда улар хандоқ қазиб, темир «оёқ» ўрнатадилар. Шоферлар қурилиш майдонига зарур буюмларни етказиб берадилар. Агар машина ўтолмайдиган жойлар учраб қолгудек бўлса, тайёр матчлар трассага вертолетда етказиб берилади.

Неча хил узун-қисқа темир бўлакларни пайвандчилар яшил олов ёрдамида бир-бирига туташтирадилар. Улардан улкан минора ясайдилар. Мана, ерда девқомат темир минора ястаниб ётибди. Унинг атрофида қурувчилар гирдикапалак, трактор мотори гувиллаб турибди. Минора эринибгина осмонга бўй чўзмоқда. Пўлат арқонлар таранг тортилди. Минора ҳам инсонга абадий хизмат қилиш учун қаддини ростлади.

Бўёқчи қизлар чеҳрасида қувонч пайдо бўлди. Улар челак ва чўткаларини олиб, булутлар билан тенглашадиган минора мезанасига чиқишди. Унинг юзларига алюмин «упа» суркашди.

Бўёқчилар ўрнини сим тортадиган азаматлар эгаллашади. Мустаҳкам тортилган таранг симлар олис-олисларга Ильич нурларини таратишга шай. Симлардан электр нури таралмоқда, Ҳаммаёқ чароғон. Ана шу чароғон ҳаёт яратувчилар ва унинг ижодкорлари ҳақида тўқилган қўшиқлар баралла янграмоқда.

Суратда: Нур таратиш трассасида. Симлардан Ильич нурлари таралмоқда.

А. Мингулов фотоси.

ЛЕНИН ЁҚҚАН ЧИРОҚ

Партиянинг иккинчи программаси

«Коммунизм — бу Совет ҳокимияти плюс бутун мамлакатни электрлаштириш демакдир»

В. И. ЛЕНИН.

— Сиз, ўртоқлар, электростанциялар қуришга албатта киришинг, электрсиз социализм қуриб бўлмайди.

Жаҳон пролетариатининг улуғ доҳийси В. И. Ленин электростанцияларни барпо этишга жуда катта эътибор берар эди. У, маҳаллий ҳокимият органларининг вакиллари билан суҳбатлашганда кўпинча ана шундай маслаҳатлар берар эди.

Москва губерниясининг Волокалам уездидаги Кашино қишлоғи деҳқонлари Ильични биринчи қишлоқ электростанциясининг очилиш маросимига таклиф қилишди. Ленин бу таклифни бажонидил қабул қилди ва у ерга Н. К. Крупскаяни бошлаб борди. Бу воқеа 1920 йилнинг 14 ноябрида содир бўлди.

Қишлоқ ҳаётида ғайритабиий тарзда ўтказилаётган бу воқеада В. И. Лениннинг иштирок этиши жуда катта, айтиш мумкинки, сиёсий аҳамиятга молик ҳодиса эди. Деҳқонларда доҳий билан учрашув катта таассурот қолдирди.

Совет ҳокимиятининг тонгидаёқ В. И. Ленин башорат қилиб айтган эдики, «агар Россия жуда кўп электростанциялар ва жуда кўп қудратли техника жиҳозлари билан қопланадиган бўлса, у вақтда бизнинг коммунистик хўжалик қурилишимиз бўлғуси социалистик Европа ва Осиё учун намуна бўлади». Ленин айтган вақт етиб келди. Ҳозирги кунда Совет Иттифоқи юз миллионлаб кишилар учун янги дунё, коммунизм дунёси йўлини ёритиб турган машъал бўлиб хизмат қилмоқда.

Владимир Ильич ГОЭЛРО планини партиянинг иккинчи программаси деб баҳолади. Унинг 1920 йил 27 декабрда VIII Бутунроссия Советлар съезди мажлисидаги нутқи катта принципиал аҳамиятга эга. Россия — асосан деҳқонлар мамлакати. Бу ерда ёлғизгина деҳқоннинг меҳнати иш беради. Биз биламизки, — таъкидлади Ильич, — уларнинг меҳнатини енгиллаштириш учун ўн йиллар, кўплаб тубдан техникавий реформалар ўтказишимиз керак. Ўз амалий ишимизда сўнгги уч йил мобайнида анча-мунча нарсани ўргандик. Деҳқончиликда коммунизм асосларини таъминлаш нималигини биламиз. Буни улкан техник эволюция... эвазига амалга ошириш мумкин... Қишлоқ хўжалигини қайта қуроллантира оладиган яккаю ягона восита — электрлаштириш йўли билангина кенг техника прогрессига эришиш, деҳқонларни коммунизмга бошлаб боришимиз мумкин.

Советларнинг VIII съезди қатъий ишонч билдирдики, Совет депутатлари, барча ишчи ва деҳқонлар оммаси ўз ғайрат-шижоатларини сафарбар этиб, Россияни электрлаштириш планини тўла-тўкис амалга оширадилар. Маҳаллий Советлар тезлик билан партиянинг қишлоқ хўжалигини электрлаштириш плани ҳақидаги қарорига лаббай деб жавоб бердилар.

Мамлакатни электрлаштиришнинг ўн-ўн беш йиллик режаси — ГОЭЛРО плани ўз муддатида ҳам минимал, ҳам максимал даражада орттириб бажарилди.

Ўзбекистон партия ташкилоти ҳам мамлакатни электрлаштириш ленинча планига асосланиб иш олиб бориб, Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг оталарча ёрдами билан республикада энергетикани барпо этиш ва ривожлантиришда бир мунча ютуқларга эришди.

1926 йилнинг майида Бўзсув ГЭСининг биринчи навбати ишга туширилди. Самарқанд, Термиз, Бухоро ва бошқа шаҳарларда ҳам электростанциялар қурилди. Электростанция базаларининг юксак суръатлар билан вужудга келиши ва ривожланиши Ўзбекистонда социалистик индустриянинг тобора юксалишига олиб келди.

Улуғ Ватан урушидан кейинги тиклаш йилларида электростанциялар қуриш илгариги даврдан беқиёс даражада кенг кўламда олиб борилди. Етти йиллик план қабул қилиниши билан мамлакатимизда тўла электрлаштиришнинг ленинча ғояларини тугал амалга ошириш учун кураш бошланди. Оҳангарон ГРЭСининг ҳамма агрегатлари фойдаланишга топширилди. Бухоро табиий гази билан ишлайдиган Тошкент ва Навоий иссиқлик электростанцияларининг блоклари, Тахиатош ГРЭСи ҳаракатга келди.

Аҳоли жон бошига электр энергияси ишлаб чиқаришда бугунги кунда Ўзбекистон Франция, Италия, Япониядек йирик капиталистик мамлакатлардан ўзиб кетди.

Коммунистик қурилиш кенг авж олдирилган сайин электрлаштиришнинг аҳамияти ҳам ўса боряпти. КПСС XXIII съезди Директиваларида электроэнергия ишлаб чиқаришни тобора кўпайтириш юзасидан қатор тадбирлар белгиланган. Республикамизда янги беш йиллик режалари муваффақиятли равишда амалга оширилмоқда.

Эндиликда Ўзбекистонда ниҳоят даражада улкан энергетика иншоотлари қурилмоқда.

Электроэнергетиканинг беқиёс ривожланиши бутун мамлакатимизда кенг кўламда бормоқда. Жаҳонда ҳеч бир мамлакат йўққи, унинг электростанцияси Ангара дарёсидаги Братск ГЭСи билан тенглаша олсин! Дунёда иккинчи ва учинчи ўринда турадиган Волга гигантлари — «КПСС XXII съезди» ва В. И. Ленин номидаги ГЭСларни айтинг. Совет Иттифоқи энди жаҳонда энг улкан энергетикага эга бўлган қудратли давлатга айланди. Шундай қилиб, партиянинг иккинчи программаси тўла-тўкис амалга оширилди.

С. МАДАЛИЕВ,
«Узбекгидроэнергострой» трести бошлиғининг ўринбосари.

Ж. ХОЛМАТОВ,
Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институти КПСС тарихи кафедрасининг ўқитувчиси.

Давримиз кишилари

ТУНЛАРИ БЕДОР...

...Ёз кунларининг бири эди. Қўшнимиз Абдурасул ака якка-ю ягона ўғлини уйлантириш ташвишида юрарди. Орзиқиб кутилган дамлар ҳам келди. Ҳамманинг қалбини ҳаяжонга соладиган тўй кечаси бошланишига саноқли онлар қолган эди. Тумонат одам оқила келиннинг дугоналари билан куёвникига келишини сабрсизлик билан кутарди. Катта ҳовли эса катта мингталик лампочкалар ёғдусида худди кундузни эслатарди. Хуллас, шу пайт «лип» этди-ю чироқ ўчди-қолди. Абдурасул аканинг шу топдаги ташвишини айтсангиз. Лекин у бир зумда унут бўлди. Қўшнимиз, чинни заводида монтёр бўлиб ишловчи Холхўжа ака Ғаниев темир «оёқ»ларини кийиб столбага чиқди-да, «касал»ни тузатди. Ҳаммаёқ яна чароғон бўлди. Барчанинг кайфияти кўтарилди. Унга ҳамма раҳматлар айтди. Тўй кечаси эрта тонггача давом этди...

Бу мисолни келтиришдан мақсад оддий касб эгаси — монтёр меҳнатини улуғлаш, уларнинг ҳаётимизда тутган ўрнини таъкидлаш эди... Бизда бундай ажойиб инсонлар жуда кўп. Улар чиндан ҳам халқнинг ҳурматига лойиқдирлар.

Халқимизда меҳнат қилган элда азиз, деган гап бор. Бу гапнинг ҳақ эканлигига Асқар ака ўз меҳнат фаолиятида яққол ишонч ҳосил қилган.

Энерго таъминот системасининг кекса хизматчиларидан бири бўлмиш бу отахоннинг хизматлари ҳақида ҳар қанча гапирсак шунча оз.

Баъзи пайтларда бирдан лампочкалар ўчиб, кўчаларда трамвай ва троллейбуслар ҳам ҳаракатдан тўхтаб қолади. Шунда ҳамманинг асаби қақшайди, кўнгли хира бўлади. Айни чоғда эса ремонтчилар авария юз берган жойга ошиқишади. Улар юз берган воқеани тезроқ бартараф этиш йўлларини ўйлашади. Шунда ишонаверингки, улар ичида Асқар аканинг таълимини олган шогирдлардан кам деганда биттаси бўлади.

Шогирд тайёрламаган устоз гўё мевасиз дарахтга ўхшайди. Асқар ака эса ўз ҳунарини кўплаб ёшларга ўргатган, ажойиб устоздир.

Унинг ўғиллари ҳам ота касбини эъзозлашяпти. Катта ўғли Маҳмуднинг ҳам ишқи электр монтёрликка тушди. Кейинчалик эса Тошкент электро механика техникумига ўқишга кирди. Уни муваффақиятли тугатган Маҳмуд Тошкент электр тақсимлаш подстанцияси группаси бошлиғидир. А. Шукуровнинг яна бир ўғли Илҳомбек, кенжатойи Йўлдошбек ҳам оталари изидан боришяпти. Ҳамма бу оила аъзоларига — энергетиклар сулоласига ҳавас қилади. Улардан намуна олади.

Асқар ака Шукуровнинг ўзи эса Куйбишев район электр тармоқлари корхонасида бригадир бўлиб ишламоқда.

Бугун энергетиклар куни. Бугун — ленинча ГОЭЛРО планининг 50 йиллик байрами. Уни барча совет кишилари қатори шаҳримиз меҳнаткашлари ҳам катта қувонч билан нишонламоқдалар.

Барча энергетиклар қатори Асқар ака Шукуров қалби ҳам бугун олам-олам қувончга тўлган. Севинмай, қувонмай бўлади-ми? Бир касбда салкам 40 йил ишлашнинг ўзи бўладими! Шу йиллар Асқар ака учун синов, меҳнатда қаҳрамонлик кўрсатиш йиллари бўлиб қолди.

... Дунёда шундай бир оддий касб бор. Бу — электромонтёрлик. Бу ҳунар эгаси доимо хонадонингизни чароғон қилиш ҳақида, сизга яхши электр транспорти хизмати кўрсатиш ҳақида ўйлайди. Шунинг учун ҳам тунларни бедор ўтказувчи оддий касб эгалари — ўн минглаб чароғбонлар қатори Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Асқар ака Шукуровга ҳам дил ташаккуримизни изҳор этамиз.

С. БОҚИЕВ,

СУРАТДА: Энергетиклар отахони Социалистик Меҳнат Қаҳрамони А. Шукуров ота касбини эъзозлаётган севимли фарзандлари орасида.

Пойтахтнинг Самарқанд дарвоза кўчасида шу йилнинг октябрь ойида янги электр подстанцияси ишга туширилди. Унга Й. Охунбобоев номи берилди. Подстанция А. Навоий кўчасидаги корхона, муассаса ва хонадонларни электр токи билан таъминлаб турибди.

СУРАТДА: Й. Охунбобоев номли подстанцияда ишга туширилган трансформатор.

Ю. Бутусов фотоси.

Факт ва рақамлар

△ ГОЭЛРО плани 1920 йил декабрда Советларнинг VIII Бутуниттифоқ съездида тасдиқланган. У В. И. Ленин ташаббуси билан тузилган. ГОЭЛРО планини тузишда академик Глеб Максимилианович Кржижановский раҳбарлигида икки юзга яқин олим ва инженер иштирок этган.

* * *

△ ГОЭЛРО плани ҳақиқатан ҳам мамлакатимизда социалистик жамият қуришга асос солган пландир.

* * *

△ 1926 йилда Ўзбекистон гидроэнергетикасининг тўнғичи Бўзсув ГЭСи қурилди. Бир вақтда 30 трансформатор пункти бўлган 6 киловатт кучланишли кабель тармоқлари қурилди. Дизель ёнилғиси билан қатнайдиган трамвайлар ГЭС электр тармоғига уланди. Икки минг киловатт қувватли Бўзсув ГЭСи учун ускуналар ўша вақтда Германиядан сотиб олинган эди.

* * *

△ Ҳар бир блоки Бўзсув ГЭСи қувватидан 80 баравар ортиқ бўлган Тошкент ГРЭСининг барча ускуналари Ватанимизда тайёрланган.

КРЖИЖАНОВСКИЙ УЙИДА

МОСКВА. Осипенчо кўчаси, эски уй. Мемориал доскадаги ёзувга кўз югуртираман: «Владимир Ильич Ленин ГОЭЛРО планини тайёрлаш муносабати билан бу уйда Г. М. Кржижановский ҳузурида бир неча марта бўлган».

ГОЭЛРО плани. Уни ким билмайди дейсиз? Бу Россияни электрлаштириш асосида иқтисодий тараққий эттиришнинг биринчи илмий планидир. 1920 йил декабрида Советларнинг Бутунроссия VIII съезди томонидан маъқулланган бу план инсоният тарихида суръати ва миқёси жиҳатидан беқиёс бўлган хўжалик қурилишига асос бўлиб хизмат қилди.

Кремлдан Глеб Кржижановскийнинг уйигача бир қадам. Бу ерда революционер, инженер ва олимнинг кенг хонасида Лениннинг режаси аниқ илмий план шаклини олди. Кржижановский 1920 йилда Владимир Ильичнинг топшириғига биноан Россияни электрлаштириш Комиссиясига бошчилик қилди.

Бу уй яқинда зиёратгоҳга айлантирилади, лекин ҳозирча у зиёратчилар учун очиқ эмас. Мен, афтидан, бу ерга кириш учун музей ходимларидан биринчи бўлиб рухсат олганлардан бўлдим. Иккинчи қаватга кўтариламан. Тўртинчи квартира. Одат бўйича эшик қўнғироғига чўзилдим ва қўлимни тийдим. Оддий уй қўнғироғининг оддий тугмачаси. Албатта, электр билан ишлайдиган. Ҳозир у оддий ҳисобланади. Бизни ҳозир ҳаддан зиёд улкан Красноярск ГЭСи ҳам таажжублантирмайди. У пайтда, 20-йилдачи? Қўнғироқ ҳақида ўйлайдиган пайтмиди? У пайт тақиллатишарди...

Мен ҳам эскичасига тақиллатишга қарор қилдим.

Глеб Кржижановскийнинг уй музейини сақлаш СССР Революцияси музейи катта илмий ходими Ольга Клименкога топширилди. Менга эшикни очган ҳам ўша бўлди.

Бу ерда яқин вақтгача яшаган олимнинг яқин қариндошлари ҳамма нарсани азалдагидек сақлашган. Эски жавон, катта ёзув столи ва китоблар. Ҳаммаёқ китоб: бадиий китоблар, академик шуғулланган аниқ фанлар бўйича китоблар алоҳида-алоҳида қилиб қўйилган. У ҳозир бу ерда йўқ. Лекин ҳамма нарсада кимнингдир саришта қўли, саҳий қалби изи сезилиб турибди. Биз янгилишмаган эканмиз. Бу ерга русча Евдокия исмли. Сазонова фамилиялик кекса аёл тез-тез келиб туради. У машҳур олимнинг уйида оқсочлик қилган.

Ольга Клименко мени хонага бошлаб кирди.

— Квартиранинг илгариги қиёфасини тиклашга қийинчилик билан муваффақ бўляпмиз, — дейди у. — Бунда Сазонова ёрдам беряпти. Лекин унинг ёдида ҳамма нарса қолган дейиш қийин. Бизга эса тарихий фактлар, илмий аниқлик керак.

Кржижановский ёзув столи эътиборимни тортди. Мана шу столда машҳур ГОЭЛРО плани яратилган. «Россияни электрлаштиришнинг асосий вазифалари», «РСФСРни электрлаштириш планига кириш» (1921 йил). «Социалистик планлаштиришнинг биринчи босқичлари» сингари ва бошқа мақолалар ёзилган.

Глеб Кржижановский Россияда социалистик қурилишнинг биринчи илмий асосланган программасининг жўшқин тарғиботчиси эди, унинг тарихий аҳамиятини кенг ишчи ва деҳқонлар оммасига тушунтирганди. Унинг асарларининг уч томлиги нашр қилинган, туғилганлигининг 85 йиллигида эса (1957 йил) танланган асарлари нашр қилинган. Бу китоблар ҳам шу ерда сақланмоқда.

Менинг эътиборимни рангли расмлар ва жимжимадор миноралар устига ўрнатилган шамол электростанциялари тортди. Иш кабинетида ва қўшни — дам олиш хонасида, равшанки, олимнинг қалби ва юрагига нимаси билан жуда яқин бўлган бу нарсаларни кўриш мумкин. Беихтиёр, ўз вақтида энергетиклар «шамолга», чўл ва саҳроларда шамолга ўнг жойларда қурилган ҳаво станцияларининг бутун бир каскадига умид боғлашганди. Бироқ, келажак бошқа типдаги станцияларники эди. Глеб Кржижановскийга дунёда биринчи атом электростанциясининг ишга туширилишини кўриш ҳам насиб бўлди... (У 1951 йил 31 мартда вафот этди — В. С.).

Бу эски Москва квартирасидаги ҳамма нарса қадимги орзулар ва албатта, ташвишлар билан яшайди ҳамда нафас олади. Олий математика, физика, техника бўйича илмий ишлар, справочниклар, Катта Совет Энциклопедияси томлари, дунё атласлари — юзлаб китоблар, булар ташқи кўринишдан ҳам кундалик, қўлланма адабиётлар экани билиниб турибди.

Бу уйнинг эгаси ҳаётда жуда камтар, вазмин эди, фикрлашга, ишлашга ва ижод қилишга халақит берадиган ҳеч бир нарсанинг уйда бўлишини истамади.

Асли Самара губерниясидан бўлган Глеб Кржижановский 1872 йилда туғилганди, барвақт профессионал революционер бўлди. Ленин томонидан ташкил этилган Петербург «Ишчилар синфини озод қилиш союзи»га аъзо бўлди, кўп йиллар Ильич раҳбарлигида большевистик иш олиб борди. Энг меҳр-бақосини қўйган иш эса албатта, унинг учун ГОЭЛРО плани бўлиб қолди.

Виктор СМИРНОВ,
АПН.

Сиз суратда Бўзсув ГЭСининг биринчи залини кўриб турибсиз. Бу станция 1926 йилдан буён шаҳар эҳтиёжи учун электр энергия етказиб бермоқда. Станцияда барча ишлар автоматлаштирилган.

СУРАТДА: (чапдан ўнгга) Бўзсув ГЭСининг бошлиғи Константин Хатунцев навбатчи мастер Расул Пидаев билан суҳбатлашиб турибди.

Р. Альбеков фотоси.

Янгилик ошиқлари

Тошкентда «Средазэнергосетьстрой» тресги ташкил топганига етти йил бўлди. Трест ишчи-хизматчилари 35, 110, 220 киловольт кучланишли юқори вольтли электр узатиш линиялари ҳамда подстанциялар қуриш билан шуғулланадилар. Ана шу ўтган қисқа вақт мобайнида трест электрлаштириш ҳамда Ўрта Осиё ва Жанубий Қозоғистон ягона энергосистемасини вужудга келтиришда катта хизмат қилди.

Ленинча беш йилликда трест коллективи узунлиги 300 километрли Тахиатош — Урганч — Дулдул электр узатиш линияси, 160 километрли Оҳангарон — Наманган, 250 километрли Фрунзе — Олмаота каби муҳим электр узатиш линияларини қуриб битказди ва ишга туширди. Шу билан бир вақтда Наманган ва Урганчда подстанцияларни фойдаланишга топширди. Фарғона подстанциясида кучли синхрон компенсатор монтаж қилинди.

Қурилиш ишларини МАЗ, КРАЗ каби ҳозирги замон техникалари билан қуроллантирилган механизациялаштирилган колонналар бажармоқда.

Коллективимиз юқори вольтли электр узатиш линиялари қуришда тоғлик ва бориш қийин бўлган жойларга металл таянчларни «МИ-6» вертолетида элтиб беришни биринчи бўлиб амалга оширди. Бу янгилик бажариладиган ишлар муддатини бир неча ойга қисқартирди.

Ижодий фикр юритувчиларнинг фойдали таклифлари меҳнат унумдорлигини оширишда кўп жиҳатдан ёрдам беряпти. Рационализаторларимиз тоғ ва қоялардаги жинсларни портлатишда қўлланиладиган махсус машина яратдилар. Бу билан меҳнат енгиллашди.

Электр йўллари қурувчи Х. Муллабоев, Й. Тупицин, А. Дрон, Е. Цветковлар коллектив фахри ҳисобланади. Н. Руденко ва Б. Амбарцумян каби автоколонна раҳбарлари ҳам коллектив ўртасида обрў қозонган.

ГОЭЛРО планининг 50 йиллик юбилейи арафасида трест коллективи катта ютуқни қўлга киритди. Беш йилликка мўлжалланган 87 ярим миллион сўм ҳажмдаги қурилиш-монтаж ишлари плани бажарилди. Йил охиригача планга қўшимча яна икки миллион сўмлик ҳажмда иш бажарилади — коллектив аъзолари ана шундай оширилган мажбурият қабул қилдилар.

Ғ. УМАРХУЖАЕВ,
«Средазэлектросетьстрой» трести партия бюросининг секретари.

СУРАТДА: «МИ-6» вертолети навбатдаги сафарда.

А. Мингулов фотоси.

САЛМОҚЛИ САТРЛАР

(Шайхзоданинг 6 томлик асари I томини ўқиб)

ЎЗБЕК совет адабиётини тараққий эттиришда ўзининг ранг-баранг, баракали ижоди билан жуда катта хизмат қилган етакчи алломаларимиздан бири — Мақсуд Шайхзодадир. Шайхзода ижоди нақадар бой, нақадар сертармоқлики, унинг ижодининг ҳар бир қирраси алоҳида текширишга, ўрганишга, ибрат олишга ва ёш адабиётчилар авлодига ўрнак қилиб кўрсатишга арзигуликдир.

Бинобарин, Шайхзода файласуф шоир, улкан драматург, киносценарист, каттакон олим, йирик таржимон, оташин публицист, камёб бир нотиқ, жўшқин журналист, меҳрибон устоз-муаллим эдики, у бу соҳаларнинг ҳар бирида унутилмас, ўчмас из қолдирди.

Хуллас, унинг номи тилга олинганда, коммунистик давримизнинг ҳар тарафлама баркамол бир зиёлиси кўз ўнгимизда гавдаланади. У метин интизом билан, ҳамиша жўшқин бир илҳом билан қалам тебратарди. У «Бир умр, икки қўл қилади камлик» деб камтарона лутф этганди. Аслида эса, унинг «Бир умри икки қўли» баъзи бир умрларнинг бир нечасини босиб тушадиган ҳайратомуз ишларни амалга оширди. Шоир Шайхзода олижаноб ғоялар учун ўзининг салкам эллик йиллик ижоди давомида лаҳзама лаҳза курашиб келди ва адабиётимизда ўзига хос янги бир чўққини эгаллади. Бу чўққининг, шубҳасиз, узун-қисқа, айланма ва тўғри, қия ва текис сўқмоқлари кўп. Биз шу сўқмоқларнинг кўзга яққол ташланиб турганларидан баъзиларини олиб, таҳлил этамиз.

Яхши шоир учун, айниқса, новатор шоир учун чиқинди сўз бўлмайди. Тилдаги ҳар қандай сўзнинг аввало ўз ўрни бор, ўрнини топиб ишлатилса, ҳамма сўз ҳам шоир ғоясини ташишга хизмат қилади. Лекин шуниси ҳам борки, Шайхзода сўзнинг ўз ўрни келишини кутиб ўтирмайди. **У ҳар бир сўзни сехрли қалами билан гоҳ туртиб, гоҳ у ёқ-буёғини ағдариб кўради, хуллас, Шайхзода сўзнинг ҳамиша ҳаракатда бўлишини истайди ва ўз шеърларида ҳар қандай пассив сўзга ҳам жой беради, у бу билан шеърнинг қиммати пасайишидан чўчимайди.** Аксинча, унинг шеърларида ранг-баранг сўзлар ишлатилгани сари, айниқса, жўнроқ сўзлар ҳам янгича мазмун касб эта боргани сари, шоир завқланади. Бизнинг қудратли шу асримиз ҳаётини тасвирлаганда «ҳаммол», «юккаш» каби сўзларни ўринли ишлатиш қийин эканлигини исботлаб ўтиришга ҳожат бўлмаса керак. Шайхзода эса, қайта-қайта шу сўзларни (ҳар гал янги бир жилва билан) қўллайверади.

Мана мисоллар:

Гўё дарё дев қудрат ҳаммол
(«Соҳилда», 1949 й.)

Асрлар қалбига елкалар юккаш
(«Толстой» 1948 й.)

Биринчи мисолда «ҳаммол» сўзининг олдига «девқудрат» деган баландпарвоз сўз қўйилиши билан «ҳаммол» сўзининг пассивлиги тамоман йўқолган, «ҳаммол» дарёга муносиб сифат бўлиб тушган. Иккинчи мисолда ишлатилган «юккаш» сўзига ҳам асло эътироз қилиб бўлмайди. Чунки, асрлар қалби, «елкалар» сўзи Толстой даҳосини, қудратини яққол намоён этар экан, жўнгина «юккаш» нинг шу сўзларга нақадар чатишиб кетганлигини сезмай қоламиз.

Ҳа, Шайхзода адабиётшунос сифатида классик поэзиянинг ҳамма икир-чикирларини билгани ҳолда, замонавий шеърият формаларини ҳам ўрганган олим эди. У шеър яратаркан, аллитерациянинг оҳангдорлик хусусиятини мазмун учун хизмат қилдириш мумкин эмасмикин, деган масала устида ҳам бош қотиради. Ахир, классик шеъриятнинг ўзида ҳам баъзи бир ижобий тажрибалар бор-ку, аллитрация наҳотки, қуруқ ташқи безак бўлиб қолса? У бу муаммони ечишда ҳам новаторларнинг пири Маяковскийга мурожаат қилади. Чунки, Шайхзоданинг ўз таъбири билан айтганимизда, «Маяковский замонамиздаги шеърий санъаткорликнинг чўққисига кўтарилишга, социалистик поэзиямизнинг муассасаси бўлишга муваффақ бўлди» («Ҳамиша тирик» мақоласидан).

Шайхзода унинг революцион мазмун билан тўлиб-тошган шеърларидан кўплаб аллитрацион сатрлар топади:

... в этой желанной
железной буре
Ильич,
как будто
даже заспанный,
Шагал...

«Желанний», «железный» сўзларининг кетма-кет келиб, «ж» ҳарфи ёрдамида аллитрация ҳосил қилиши бу ерда ҳеч қандай ташқи ялтироқликка интилиш белгиси эмас. Аксинча, аллитрация шеър мазмунини таъкидлаб кўрсатишга хизмат қилмоқда, бу ерда шакл ва мазмун ўзаро уйғунлашиб кетганининг гувоҳи бўлиб турибмиз. Шайхзода Маяковский асарларини таржима қилиш, тадқиқ этиш жараёнида устозининг бу соҳадаги маҳоратидан ҳам, унумли фойдаланганлигини кўрамиз. У ишлатган аллитрациялар ҳам ҳамиша мазмунни қўллаб-қувватлайди. Масалан:

Биз қутлаймиз қутблардан
Қутулган мард эрларни.
(«Қутб қаҳрамонлари», 1934 й.)

Ўз-ўзидан кўринадики, бу шеърда «қутб», «қутулиш», «қутлаш» сўзлари ҳукмрон бўлиши табиий. Шоир бу сўзларни шеърнинг ҳар ер-ҳар ерида қўллаши ҳам мумкин эди. Аммо, шеърдаги бу муҳим сўзларни бир жойга уюштириб, аллитрация ҳосил қилиши, ҳеч шубҳасиз мазмунни янада кучайтиришга мадад берган.

Зотан, санъаткорликнинг қудрати шунда эмасми, таъсирчанлик шеърнинг ичига «динамит»дай кўмилган бўлиши ва ўз вақтида «портлаши» керак эмасми?

Ички қофия масаласига келсак, Шайхзода бундай қофияни кўп ва хўп ишлатганини кўрамиз. Сатрлар ичида қофия қўллаш классик поэзиямизда азалдан бор. Лекин Шайхзода, Маяковскийнинг қофияга бўлган алоҳида эътиборини ўргангач, ички қофия традициясини янги имкониятлар асосида ривожлантириш керак деган қарорга келадики, бу фақат практик жиҳатдан эмас, назарий жиҳатдан ҳам аҳамиятлидир.

Бу ерда ҳам биз Шайхзоданинг **шоирликда тадқиқот** олиб борганини кўрамиз. Шоир қўллаган ички қофиялар енгилгина сўз ўйини, ёки ўзи тасодифан келиб қолган оҳангдош сўзлар эмас, балки, шеър мазмунининг, шоир ғоясининг талаби билан бунёдга келган кашфиётлардир. Ички қофиялар аввало фикрни ихчам, бўрттириб ифодалашга хизмат қилади:

Эси, исми, ҳусни, — бари сийрак, нодира, дейди шоир ўзининг «Қуёш қизи Зебохон» шеърида. Бу ерда Улуғ Ватан уруши йилларида қаҳрамонлик кўрсатган жангчи қиз Зебохон Ғаниеванинг таърифи кетма-кет қофиялашган уч сўз («эси», «исми», «ҳусни») орқали жуда таъсирчан қилиб тасвирланганки, натижада, бу сўзларда образлилик йўқлиги билинмай қолган, оҳанг-қофиянинг ўзи образ вазифасини бажарган. Битта сатрнинг ичидаги қофиядош сўзлар шу сатрдаги энг муҳим сўзлар бўлгандагина шеърнинг таъсир кучини орттиради.

Шу енгилгина кузатишлардан ҳам кўриниб турибдики, Шайхзода шеъриятини ҳали кўп ўрганишимиз, унинг маҳорат сирларини тобора очиб боришимиз лозим.

Ю. ШОМАНСУР.

Китоблар оламида

ИЛМИЙ ТЎПЛАМ

В. И. Ленин номидаги Меҳнат Қизил Байроқ орденли Тошкент Давлат университети филология факультети олимлари тайёрлаган «Ўзбек филологияси масалалари» тўплами нашрдан чиқди. У тилшунослик ва адабиётшуносликка оид материаллардан ташкил топган.

Тилшунослардан Р. Жуманиёзовнинг «Лексика тарихидан», И. Қўчқортоевнинг «Абдулла Қаҳҳорнинг ўз асарлари тилига киритган баъзи тузатишлари», А. Йўлдошев ва Г. Рўзиевнинг «Ўзбек тилидаги жўналиш ва ўрин-пайт келишикларига доир», шунингдек, М. Ш. Шоиноятова, Х. Х. Исматуллаев, С. Ғойибов, Ў. Усмоновнинг адабиётшунослардан Т. Солиҳов, М. Олимов, Е. Қосимов ва бошқаларнинг бир неча мақолалари тўпламдан ўрин олган. Унга филология фанлари кандидатлари С. Ҳайдаров ва Р. Жуманиёзовлар масъул муҳаррирлик қилишган.

Тўплам «Фан» нашриётида босмадан чиқди.

«ЮРАКДАГИ ИЗЛАР»

Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети «Ёш гвардия» нашриёти ёш ёзувчи Муҳаммад Саломнинг «Юракдаги излар» китобини ўқувчиларга тақдим этди.

Китобга «Иқрор», «Синов», «Янглишмаган экан», «Ҳиммат», «Юракдаги излар», «Кўнгил ови» ҳикоялари киритилган.

Ҳикоялар мавзуси хилма-хил. Уларда ишқ-муҳаббатга содиқлик, софдиллик ва кишилар ўртасидаги инсоний муносабат масалалари қаламга олинган.

Т. ИСМОИЛОВ.

ТАЛАНТЛИ мўйқалам соҳиби педагог ва рассом Владимир Петровнинг 50 ёшга тўлиши муносабати билан ташкил этилаётган ижодий кўргазмага саноқли кунлар қолмоқда. Беньков номидаги республика рассомчилик билим юртининг педагоги, талантли рассом Владимир Петровнинг Улуғ Ватан урушидан кейинги ҳаёти республикамиз билан чамбарчас боғлиқдир. У ўзининг ёрқин полотноларида республикамиз меҳнаткашлари нинг жонли қиёфасини акс эттирмоқда.

Рассом мўйқаламининг ажойиб намуналари бўлган «Калинин Бухорода» «Газли—Урал», «Алишер Навоий», «Турсуной Охунова», «Навоий химия комбинати қурилишида» каби асарлар кўпларга манзур бўлган.

Шу кунларда талантли рассом ўзбек халқининг Коммунистик партия раҳбарлигида сув учун олиб борган курашини ифодаловчи «Катта сув достони» циклидаги триптихини чизмоқда.

СУРАТДА: [юқоридан пастга] рассом ўз ижодхонасида; «Калинин Бухорода» ва «Самарқанд меҳмонлари» асарлари.

М. Нуриддинов фотолари.

Планетамиз янгиликлари

АПН мухбирлари хабар қилади

Совет китоблари Хартумда

ХАРТУМ. (АПН мухбири). Бу ерда совет адабиётлари кўргазмали савдо виставкаси катта муваффақият билан ўтди. Кўргазманинг кенг зали араб ва инглиз тилларида СССРда нашр этилган китоблар, шунингдек маркалар, альбомлар, суратлар, пластинкалар қўйилган магазинга айланди.

Совет китоблари Суданда шуҳрат қозонди, — деди виставка ташкилотчиларидан бири Хоссанейм Хасем, — бу йил биз иккинчи виставкани ўтказяпмиз. Биринчиси апрель ойида муваффақиятли ўтган эди. У виставка В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига бағишланиб ташкил этилганди.

В. И. Ленин асарлари ҳозир ҳам китобхонларнинг диққат марказида турибди. «Биз турмуш олдимизга қўяётган кўпгина саволларга жавобни Лениндан топаяпмиз», — деди Жанубий суданлик кекса ўқитувчи Симон Нгонг.

Суданда илмий-техника адабиётлари, рус тили дарсликлари, луғатлар, болалар адабиёти яхши сотилмоқда.

«Совет болалар китоблари бизнинг мамлакатимизга Ғарбдан кўплаб келтирилаётган комиксларнинг даҳшатларидан яхшилик ва тинчлик ғояларини тарғиб қилиши билан ажралиб туради. Биз уларни болаларимизга жондилимиз билан ўқиб берамиз», — деди АПН мухбирига кичкина Иброҳим Доудининг ота-онаси виставкада сотиб олган китобларни мамнуният билан кўксиларига босар экан.

Ўрмоншуносларнинг биринчи отряди

Ибадан университетининг ўрмончилик факультети (Нигерия) биринчи мутахассисларни етиштириб чиқарди. Нигерия шу вақтгача чет элларда тайёрланадиган мутахассисларга батамом қарам бўлиб келарди.

Бу факультет иши мамлакат территориясининг 8,5 миллион гектарини эгаллаган ўрмон ресурсларидан фойдаланиш юзасидан тузилган давлат программасининг муҳим қисми ҳисобланади. Факультет бу ўрмонларнинг аҳволи ва уларнинг кенгайиши устидан тегишли назоратни таъминлаб туриши керак.

Факультет ҳар йили йигирма малакали инженер тайёрлаб чиқарадиган бўлади. Улар Нигериядаги ўн икки штат эҳтиёжини таъминлай олади ва давлат бирлашмалари, шунингдек, хусусий корхоналарга какао, каучук, ёғли пальма, цитрус ва ер ёнғоғи плантацияларининг сонини кўпайтиришда ёрдам беради.

Ҳозир факультетга олтмиш студент қабул қилинди. Шу жумладан йигирма тўрт киши Африкадаги бошқа мамлакатлардан ўқишга келди. Уч йиллик ўқиш курси ўрмончилик ишининг ҳамма томонларини ўз ичига олади. Тропик ўрмончилик, иқтисодий, экологик принциплар (экология — организмларнинг ўзаро ва атрофдаги муҳит билан муносабат қилиш имкониятларини ўрганадиган фан) ва ердан фойдаланиш масалаларига алоҳида эътибор берилади.

(АПН).

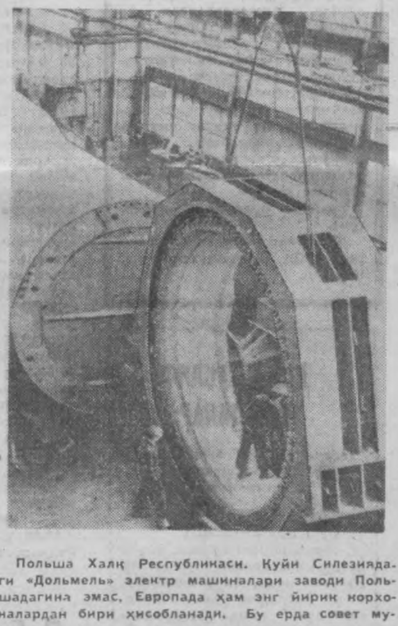

Польша Халқ Республикаси. Қуйи Силезиядаги «Дольмель» электр машиналари заводи Польшадагина эмас, Европада ҳам энг йирик корхоналардан бири ҳисобланади. Бу ерда совет мутахассисларининг кўмаги билан 200 мегаватт қувватли турбогенераторлар ишлаб чиқариш ўзлаштирилди.

СУРАТДА: заводнинг йиғув цехида.

ЦАФ — ТАСС фотоси.

ҚИШЛОҚ ТЕАТРИ

БУДАПЕШТ. (АПН-«Будапресс»). Дерине номли Давлат театри ўз фаолиятининг йигирманчи йилига қадам қўйди. Бу театр ташкил этилганидан бери фақат қишлоқ меҳнаткашлари учун спектакллар қўйишга ихтисослашмоқда. Театр коллективи ўзининг биринчи томошасини Дунай бўйидаги Дунапентеле деган ерда қўйган эди. Шундан бери театр юз минглаб километр йўлни босиб ўтиб, мамлакатнинг турли бурчакларида 36 минг томоша қўйиб берди ва 10 миллиондан ортиқ қишлоқ меҳнаткашларини хушнуд этди.

Театр жуда катта маданий-тарбиявий ишларни амалга оширмоқда.

ЖИНОЯТЧИЛАРНИНГ САЛБ ЮРИШИ

Тарихий ва маданий ёдгорликларни ўғирлаш кўпгина капиталистик мамлакатлар учун бахтсизликка айланяпти. Кўп ҳолларда давлатлар асосан молиявий қийинчиликлар натижасида археологик, бадиий ва бошқа бойликларни тегишлича тўплаш ва сақлашни таъминлаш имкониятига эга бўлмаётирлар. Нодир ёдгорликларни ўғирлаб сўнгра катта пулдорларга, даставвал америкалик пулдорларга катта ҳақ билан сотаётган турли номаълум шахслар бундан фойдаланмоқдалар.

Бразилиядаги Буниналь қишлоғининг аҳолиси маҳаллий черковдан қадимги ёдгорликларни ўғирлаб қўлга тушган икки ўғрининг таъзирини бермоқчи бўлишди. Улар киши бўйи келадиган ҳайкални ўғирлаган таловчиларни шу ҳайкални елкаларига кўтариб майдон атрофидан ўтишга мажбур этдилар ва: «Ўғирлик қилма!» деб гапира-гапира хипчин билан «сийлаб» бордилар.

Хўш, таловчиларга пул тўлаётганларни нима қилса бўларкин?

(АПН).

Ҳукуматнинг келаси йилдан бошлаб транспорт ҳақини ошириш ҳақидаги қарорига қарши ўн минглаб парижликлар оммавий намойиш уюштирдилар.

СУРАТДА: шиор кўтарган намойишчилар Париж кўчаларида.

Кейстон — ТАСС фотоси.

ГБСПнинг 25 йиллиги олдидан

БЕРЛИН. (ТАСС). Бу ерда Германия Бирлашган Социалистик партиясининг 25 йиллигига тайёргарлик комиссияси тузилди. Германия Бирлашган Социалистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари Вальтер Ульбрихт бошчилигидаги комиссия составида Германия Бирлашган Социалистик партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг ва Марказий Комитетнинг аъзолари ҳамда сиёсий бюро ва Марказий Комитет аъзолигига кандидатлар, шунингдек немис ишчилар ҳаракатининг ветеранлари бор.

Мажлисда В. Ульбрихт «Ишчилар синфи бирлашганидан буён ўтган 25 йил» ҳақида доклад қилди. В. Ульбрихт партиянинг ривожланиши, унинг кураш тажрибаси билан ҳамда Германия Демократик Республикаси ишчилар синфи ва халқининг эришган тарихий муваффақиятлари билан боғланган бир қанча проблемаларга тўхталиб ўтди.

Комиссия юбилейга тайёргарлик ва уни ўтказишга доир таклифларни Германия Бирлашган Социалистик партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг муҳокамасига тақдим этди.

Тинчлик учун курашувчи француз ҳаракати миллий бюросининг баёноти

ПАРИЖ. (ТАСС). Тинчлик учун курашувчи Француз ҳаракати миллий бюроси баёнот эълон қилди. Бюро бу баёнотида АҚШ президенти Никсоннинг Вьетнам Демократик Республикаси территориясини яна бомбардимон қилиш билан таҳдид этаётганлигини кескин қоралайди.

Тинчлик учун курашувчи Француз ҳаракати миллий бюроси вьетнам халқининг ҳаққоний курашини қўллаб - қувватлаётганлигини билдиради ва ўзининг маҳаллий ташкилотларини Вьетнамнинг қаҳрамон халқига медицина ускуналари ва дори-дармон юбориш учун пул тўплаш кампаниясини кенгайтиришга даъват этади.

ХАЛҚ ОЗОДЛИК ҚУРОЛЛИ КУЧЛАРИ ҚЎМОНДОНЛИГИНИНГ МУРОЖААТИ

ХАНОЙ. (ТАСС). **Жанубий Вьетнам Халқ Озодлик қуролли кучларининг қўмондонлиги жанговарлик қобилиятини мустаҳкамлашга ва душманга янада кучлироқ зарба беришга чақирди. Халқ қуролли кучларининг жанговар бўлинмалари, дейилади қўмондонликнинг ВИА агентлиги тарқатган мурожаатида, маҳаллий аҳоли билан ўз ҳаракатларини мувофиқлаштириб бориб Америка империалистларининг «тинчлантириш» ва «урушни вьетнамлаштириш» планларини барбод этишлари, шунингдек шаҳар ва қишлоқларда ҳокимиятни қўлга олиш мақсадида оммани қўзғолонга сафарбар этишда қатнашишлари лозим.**

Мурожаатда Америка ҳарбийларининг Шимолий ва Жанубий Вьетнамга қарши, Лаос ва Камбоджага қарши жиноятлари қаҳр-ғазаб билан қораланади

МУҚАДДАС ИШ ҒАЛАБА ҚОЗОНГУНЧА

ПХЕНЬЯН. (ТАСС). Бу ерда Корея Халқ Демократик Республикаси ҳукуматининг баёноти эълон қилинди. Баёнотда Америка империализмининг Вьетнамдаги агрессив уруш алангасини авж олдириш йўлидаги уринишлари кескин суратда қораланади.

Баёнотда таъкидлаб ўтилганидек, Америка империалистлари Вьетнам Демократик Республикасига қарши ҳар қандай уруш ҳаракатларини дарҳол тўхтатишлари, «урушни вьетнамлаштириш» сиёсатидан воз кечишлари, Жанубий Вьетнамдан дарҳол ва сўзсиз чиқиб кетишлари керак. Вьетнам масаласи Жанубий Вьетнам Республикаси Муваққат ҳукумати илгари сурган 10 модда ва 8 моддадан иборат таклифлар асосида ҳал этилиши лозим.

Корея Халқ Демократик Республикаси ҳукумати қардош вьетнам халқи мамлакатнинг жанубий қисмини озод этиш, мамлакатнинг шимолий қисмини ҳимоя қилиш ва уни тинч йўл билан бирлаштириш каби муқаддас ишда узил-кесил ғалаба қозонгунча корейс халқи вьетнам халқининг курашини бутун кучлари билан актив қўллаб-қувватлай беради.

АНГЛИЯДА ИШСИЗЛИК

ЛОНДОН. (ТАСС). 657 минг инглиз ишсиздир. Бу йил Англияда ишсизлар сони шу қадар кўпайиб кетдики, мамлакатда 30 йил мобайнида бундай аҳвол кўрилмаган эди. Декабрь ойининг бир ўзидагина ишсизлар қаторига яна 19 минг киши келиб қўшилди.

ДАВЛАТ НАЗОРАТИГА ОЛИНДИ

ЛА-ПАС. (ТАСС). Боливия ҳукумати энг йирик «Гуабира», «Белхика» ва «Сан-Аурел лио» қанд заводларини давлат назоратига топшириш тўғрисида қарор қабул қилди. Ҳукуматнинг декретига мувофиқ, ана шу заводлар негизида қанд-шакар ишлаб чиқарадиган миллий корхона уюштирилади. Ишлаб чиқариш кооперативларини тузиш, шакар қамиш плантацияларини агротехника жиҳатидан яхши ишлаш ва ишлаб чиқаришни планлаштириш тадбирларини кўриш ҳам мўлжалланди.

Ҳиндистон Коммунистик партиясининг баёноти

ДЕҲЛИ. (ТАСС). Ҳиндистон Коммунистик партияси мамлакат президентининг Ҳиндистон князликлари собиқ ҳукмдорларига бериладиган нафақа ва имтиёзларни бекор қилиш ҳақидаги фармонини Ҳиндистон олий суди «конституцияга зид» деб топганлигини қоралади. «Суд қарори, — дейилади матбуот учун берилган баёнотда, — аслида антидемократик, тарихий анахронизмни ҳимоя қилмоқда. Чунки Ҳиндистон князликларининг собиқ ҳукмдорларига нафақалар тўлаш бундан бошқа бир нарса эмас. Мамлакат аҳолисининг жуда кўпчилиги ана шу анахронизмнигина эмас, балки йирик хусусий ер эгаларини ва капиталистик монополияларни ҳам тугатиш учун курашмоқда».

Игорь ФЕСУНЕНКО

Пеле, Гарринча, футбол

Кимдир «Футболнинг Чарли Чаплини» деб лақаб қўйган Манэнинг жаҳоннинг энг улкан стадионларидаги музаффар одими ана шу тахлитда бошланди.

Келгуси 1962 йилги Чилидаги жаҳон чемпионатида Гарринча бир овоздан ғалабанинг асосий қаҳрамони деб тан олинди. Негаки иккинчи матчнинг биринчи дақиқаларидаёқ Пеле оғир жароҳатланиб, сафдан чиқиб қолган эди. Инглизлар билан ўтадиган матч олдидан Жоан Салданья (ўша пайтда у «Насионал» радиоси ҳамда «Ултима ора» газеталарининг мухбири эди) инглизлар тренери Уинтерботтомга шундай деди:

— Мистер Уинтерботтом! Сиз анави оқсоқ йигитни — Гарринчани кўряпсизми? Мен сиз билан ҳар қандай шароитда ҳам гаров ўйнашим мумкин. Ўйин бошланганидан кейин беш минут ўтиши биланоқ дарвозангизни ундан ҳимоя қилиш учун чап ҳимоячидан ташқари яна икки-уч ўйинчини ажратасиз. Ажратмасангиз ҳам уларнинг ўзи шеригига ёрдамга ошиқиб қолишади.

Бир шиша шампан виносидан гаров ўйналди. Ҳикоя қилишларича, ана шу матч олдидан бразилиялик журналистлардан бири Маноэлга ҳазиллашиб шундай депти:

— Менга қара! Анави «грингo»лар командасида Флауэрс деган ҳимоячи бор экан. У сендан минг чандон яхши ўйнайман, депти. Сен ундан ҳеч қачон тўп олиб ўтолмас эмишсан.

Манэ қизиққон ва соддадил йигит эди. У гапнинг тагидаги ҳазилни сезмай, қизиқсиниб қолди.

— Қаёқдан мени танир экан? Биз ахир у билан сираям ўйнамаганмиз-ку!

— У сени трибунадан кўрган экан. Мендан тўпни олиб ўтолмайди, вассалом, дебди.

Манэ ўйланиб қолди, бошини ирғаб қўйди, сўнгра кутилмаганда сўради:

— Ким ўзи у. Афт- башараси қанақа?

— Новчадан келган, малласоч.

— Уларнинг ҳаммаси ҳам новча, малласоч-ку!

Зум ўтмай Маноэл Нилтон Сантоснинг олдига келди:

— Биласанми, ҳеч қачон ҳеч кимдан ранжимаган эдим. Лекин анави Флауэрс негадир ҳеч хаёлимдан кўтарилмаяпти. Бу «гринго» менга ёқмаяпти!

— Чирпирак қилиб ташламайсанми уни, Манэ.

Гарринча бошини чайқади:

— Энди, қўлимдан-ку келади-я, лекин шайтон ўлгурнинг кимлигини билолмай қайналяпман-да. Фақат унинг инглиз эканлигини биламан, холос.

— Сен уларнинг ҳаммасини бирваракай чирпирак қилиб ташлайвер. Шулардан биттаси Флауэрс бўлади-да.

Гарринча чиндан ҳам шундай қилди. У ҳамма инглизларни битта-битта чирпирак қилиб айлантириб ташлади. У интиҳосиз спорт ғазаби, эҳтироси билан бу «гринго»ларни мағлуб этар, чунки улардан бири — Флауэрс эканлигини билар эди.

Ҳа, улардан бири катта оғизлик қилган нотаниш Флауэрс эди. Манэ дарвозага киритилган бир тўпни ошириб берди. Ўзи ҳам яна иккита гол киритди. У Британиянинг новча футболчиларидан ҳам баландроқ сакраб, боши билан гол киритди. Айтишларига қараганда, бу матч Гарринчанинг спорт биографиясидаги энг гўзал, энг илҳомбахш ўйини бўлган. Ўйин тугалланганлигини англатувчи ҳуштак чалиниши биланоқ, Уинтерботтом манглайидаги терни артиб, чуқур хўрсиниб қўйган ва Салданья учун шиша эмас, бир яшик шампан виноси олиб келишни буюрган. Кейин чуқур энтикканича, ғала-ғовур қилаётган журналистларга шундай деган:

— Тўрт йил мобайнида йигитларимни футбол командалари устидан ғолиб чиқишга тайёрлаган эдим. Афсуски мен Гарринча билан беллашишни тасаввуримга ҳам келтирмаган эканман.

«Дэйли Миррор» газетасининг мухбири камгап Фрэнк Мак Ги Унтерботтомнинг елкасига уриб, кулиб қўйган.

— Гарринча жаҳоннинг энг зўр ўйинчиси. Ҳозиргина саккиз миллионлик газетхонларимизга ушбу телеграммани жўнатди: «Шу кундан бошлаб, жаҳоннинг энг яхши ўйинчиси Пеле эмас, Гарринча».

Мак Гининг ҳамкасби — «Дэйли Экспресс»нинг мухбири Раймон Юэскт эса бу гапга ўз фикрини қўшган:

— Бошимизни баланд кўтариб кетаверсак бўлади. Биз Гарринчага ютқаздик. Бизнинг ўрнимизда ҳар ким ҳам унга ютқазган бўларди...

Гарринчанинг ўзи ким? Унинг сенсацион ютуқларининг сири нимада? Уни Пелега таққосласа бўладими? Кўп репортёрлар шундай таққосни яхши кўришади... Хўш, улардан қай бири яхшироқ ўйинчи?

Гапни Пеледан бошлайлик.

Пеле футболчига зарур бўлган барча хислатларни ўзида мужассамлаштирган. Ўзидан аввалги ўтган футболчиларнинг барча фазилатларини жамлаб олгандек туюлади. Пеле ҳамма нарсани билади, ғоят баланд сакрайди, қадди-бастининг қўпол кўринишига қарамай, чақиндек тезликда югуриб кета олади, иккала оёғида баробар аъло даражада тепади, финт ва алдаб ўтиш санъати техникасини мукаммал эгаллаган, майдонни ҳайратда қолгудек аниқ кўради ва ҳатто ҳис қилади, ўйиннинг энг чигал вазиятларида ҳам яшин тезлигида бир қарорга келади. «Қирол»нинг бу хислатини врачлар ҳатто унинг ўзига хос кўз тузилишидан, деб ҳам тушунтиришади. Шунингдек. у ўзининг кутилмагандаги тактик ва техник топағонлиги билан рақибларни боши берк кўчага киритиб қўювчи ўша ақлли футбол интеллектига ҳам эга. У рақибларнинг энг тезкор, чопағон ҳимоячиларини ортда қолдириб кетади:

Хуллас, Пеле ҳозирги замон футболининг эталони, идеали. Ҳамма орзу қилган, ҳамма интилган идеалга фақат биргина киши — Эдсон Арантес до Насипенто — Пеленинг ўзигина эришаолди.

Гарринча Пеленинг бутунлай акси. Эталон, эмас балки ана шу тушунчанинг бутунлай акси. Идеал эмас, идеалнинг буткул қарама-қаршиси. Танимаган киши унинг майдонга тушиб келишини кўриб таажжубда қолади. Ҳа, таажжубланади. Гап фақат унинг оқсоқлиги, «маймоқлиги», бесўнақайлигида ҳам эмас. Гарринча майдонга худди бегонадек туюлади. Қолипга тушиб қолган бирон футбол мутахассисини у ҳатто ғижинтириши, энсасини қотириши ҳам мумкин!

Ушбу сўзлардан кейин, ҳойнаҳой ўқувчи: «Лекин, Гарринча тўпни қабул қилган заҳоти бутунлай ўзгариб кетади» деган жумлани кутса керак. Йўқ, ҳарчанд ғалати туюлмасин, Гарринча оёғига тўп тушгандан кейин ҳам одамларни таажжубга солишда давом этади... Яъни тўп оёғига тушгач, у таққа тўхтаб. рақибни кутиб туради.

Рақиб етиб келгач, шиддат билан чап томонга чопмоқчи бўлгандек қаддини ҳаракатга солади, лекин жойидан жилмайди. Сўнгра кутилмаганда рақибининг ўнг ёнидан ўтиб кетади. Рақиблари шу дақиқада унинг яшиндек тезкорлигини илғамай қолишади...

Рақибини алдаб ўтгач, Гарринча бир муддат худди йўқотган бирон нарсасини эслаб қолгандек бангоҳ тўхтаб, ортида қолган ҳимоячи етиб келишини кутиб туради... Кейин ҳаммаси яна бошидан қайтарилади.

... Бир вақтлар Коста-Рикада шундай воқеа содир бўлган эди: ҳисоб 1:1, ўйин охирига етган, саноқли секундлар қолган эди. Шу пайт Манэ яна бир «ҳунар» кўрсатди, йўлида дуч келган марказий ҳужумчидан тортиб чап ҳимоячини ҳам шиддат билан алдаб ўтди. Стадион ҳайрат ичида оёққа турди; Гарринча дарвозабон билан яккама-якка қолган эди. У оёғини бир силтади-ю, лекин тўпни тепмади! Яна бир марта силтади ва тағин тепмади. Етиб келган яна бир ҳимоячини алдаб ўтди, тағин дарвозабон билан юзма-юз чиқди. Бу сафар ҳам тўпни тепмади! Судья тез-тез секундомерга қараб қўярди. Тренер Пауло Амарал эса тутоқди: майдон четида фиғонидан чанг чиқиб, ўзини қўярга жой тополмасди... Манэ капалаги учиб кетган команданинг деярли ҳамма ўйинчиларини алдай-алдай яна штраф майдонида сайр эта бошлади. Ниҳоят сўнгги марта дарвозабон билан яккама-якка чиқдида дарвозабоннинг оёқлари орасидан ўтказиб гол киритди... Хаёл ўтмай матч тугади ва тутоқиб, қони қайнаб кетган Пауло Амарал майдон марказига — Манэнинг олдига югуриб келиб, португал тилидаги мавжуд барча бадтарин сўзларни айтиб, қалаштириб сўкиб қолди.

— Нега дарров уриб қўяқолмадинг?

— А? Нимайди? — бўшашиб чайналди Маноэл. — Анави дарвозабонни кўрмайсизми, ҳеч оёғини кергиси келмайди-я!..

Бу нима шўхликми? Масъулиятсизликми? Эҳтимол... шунинг учун ҳам сеньор Карвальяэс Маноэл фамилиясининг қаршисидаги «психологик тайёргарлик» графасига «конингарсиз» деб баҳо қўйгандир. Лекин Манэ бунга мутлақо аҳамият бермади. У ўртоқлик учрашувларидагина футбол мухлисларини қувонтириш, ўз кўнглини ёзиш учун эркалик қилиши мумкин эди... Лекин масъулиятли ўйинларда бирон марта бундай қилиқ қилмасди.

Гарринча ҳозирги Бразилия футболида қўлланиладиган энг адолатли, энг покиза, чинакам мардона услубнинг ихтирочисидир.

Бу воқеа 1960 йил 27 мартда, «Маракана»да «Флуминенса» ва «Ботафога» командалари учрашувида «Флуминенса» ҳимоячиси тўпни тепиб юборар экан, сирғаниб кетиб, йиқилиб тушди, унинг оёғи лат еган экан, тўп Маноэлнинг оёғига келиб тушди, у эса штраф майдонига ёриб кириб, дарвозабон билан яккама-якка чиқди. Тўпни дарвоза тўрига тушириш учун оёғини бир силтади-ю, нарироқда оғриқ азобига чидолмай, тўлғаниб ётган ҳимоячини кўриб қолди. Шунда Гарринча терс ўгирилди-да, энг табиий бир иш қилаётган кишидек хотиржамлик билан тўпни майдоннинг ён чизиғидан чиқариб юборди...

«Флу» ҳимоячиси Алтаир ён чизиқдан тўпни ўйинга киритиш учун тайёрланаркан, бир неча сония тайсаллаб қолди. Бу энг бахтли, фахрли сониялар эди: у Гарринчанинг бу олижаноблигига муносиб жавоб қайтариши шартлигини тушунган эди. «Флуменексе» командаси ўйинчилари ҳам худди шундай табиийлик ва хотиржамлик билан тўпни қайтариб, майдон ташқарисига чиқариб юборишди. Ана шундан бери бу олижаноблик Бразилия футболида анъанага айланди: ўйинчи жароҳатланса, рақиб унга ёрдам беришга имкон туғдириш мақсадида оёғига тушган тўпни майдон ташқарисига чиқариб юборади. Сўнгра жароҳатланган ўйинчининг шериклари тўпни ўйинга киритиши биланоқ, ўша заҳоти адолатни тиклаб, тўпни ўша ердан майдон ташқарисига қайтаради...

(Давоми бор.)

[Боши газетанинг № 294, 295, 296, 297, 298 сонларида].

Редактор С. М. КАРОМАТОВ.

Фан ва техника оламида

Ошхона комбайни

Ригадаги «Страуме» заводида янги ошхона комбайнларини кўплаб ишлаб чиқариш бошланди. Улар гўшт қиймалайдиган, шарбат сиқадиган, кофе туядиган, коктейллар тайёрлайдиган асбоблар ўрнида қўлланилади.

Ошхона комбайни—электр маиший асбоблар ишлаб чиқаришга ихтисослаштирилган корхонанинг ягона янгилиги эмас. Корхонада гўштни тилимлаш учун ишлатиладиган электр пичоқлар, терморегуляторли дазмолларни кўп нусхада ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Завод — беш йиллик тенгдоши.

РИГА. (ТАСС мухбири).

Удмурдистон АССР. Орджоникидзе номли Сарапуэль заводида «Луч» деган радиоприёмник ишлаб чиқарила бошланди. Унинг оғирлиги бор-йўғи 240 граммдир.

Е. Загуляев фотоси.

Конвейерда—«Горизонт-101»

Белоруссия Компартиясининг 50 йиллиги номидаги Минск радио заводида биринчи классли «Горизонт-101» маркали телевизорларни кўплаб ишлаб чиқариш ўзлаштирилди.

Янги телевизор экрани диагонал бўйича 65 сантиметрли кинескопга эга. Такомиллаштирилган «Горизонтлар»нинг дастлабки туркуми магазинларга жўнатилди.

МИНСК. (ТАСС мухбири).

Ихчам термос

Кичкинагина — атиги чорак литр сув кетадиган термос-саёҳатчиларга, чанғичиларга, мактаб ўқувчиларига албатта, қўл келса керак. Уни иккита корхона коллективи ишлаб чиқаради. Киров шаҳридаги синтетик қурилиш материаллари заводида термосга полиэтиленли ғилоф тайёрланмоқда. Калинин область Селижарово шаҳрининг шишасозлари эса термосга колба ишлаб чиқармоқдалар.

Бу янгиликни кўп нусхада ишлаб чиқариш йўлга қўйилди.

КИРОВ. (ТАСС мухбири).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА—22.XII да **Борис Годунов**, 24.XII да **Лайли ва Мажнун**.

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА—22.XII да **Олтин девор**, 23.XII да **Парвона**, 24.XII да **Аяжонларим**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА—23.XXII да **Ажаб савдолар**, 24.XII да **Уғил уйлантириш**.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА—**«ЯНГИ УЧРАШУВЛАР» ёшлар коллективи ансамблининг гастроллари.**

Кино

22 ДЕКАБРДА

Қизлардан бири—САНЪАТ САРОЙИ, НАВОИЙ номли, «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кечқурун).

Италиялик Америкада—«ЎЗБЕКИСТОН», «ЧАЙКА», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда), «ДРУЖБА», «СПУТНИК», «МОСКВА» (кечқурун).

Қизил майдон (2 серия) — «ВОСТОК» (кеч 9.45 минутда).

Кашмирдаги севги (2 серия) — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кеч 8.45 минутда).

Сўнгги кунлар—«ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кеч соат 10 да).

23 ДЕКАБРДА

Қизлардан бири — «ЎЗБЕКИСТОН» (жуфт соатларда). САНЪАТ САРОЙИ, НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Италиялик Америкада — «ЧАЙКА», «ВОСТОК», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда), «ДРУЖБА», «СПУТНИК», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Гул ва тош—«ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Отамнинг сафари —«ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кеч соат 10 да).

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

МАКТАБ ЎҚУВЧИЛАРИНИНГ ҚИШКИ КАНИКУЛ КУНЛАРИДА 28 ДЕКАБРДАН 10 ЯНВАРГАЧА

ҚОРБОБО, ҚОРҚИЗ, ЎРГАТИЛГАН ОТЛАР, АЙИҚЛАР, ИТЛАР иштирокида

«ЦИРКДА АРЧА»

ТОМОШАЛАР: кундуз соат 12, 3 ва кеч 6 да кўрсатилади. Касса ҳар куни эрталаб соат 11 дан очиқ. Коллектив бўлиб кўриш учун заявкалар қабул қилинади.

СССР нефтни қайта ишлаш ва нефть-химия саноати министрлигининг ЎРТА ОСИЁ НЕФТНИ ҚАЙТА ИШЛАШ САНОАТИ ИЛМИЙ ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

лаборатория бошлиқлари: гидрологик тозалаш катализаторларини ишлаб чиқиш; техник иқтисодий тадқиқотлар;

лаборатория ходимлари: гидрогенизацион процессларн катализаторларини текшириш ва синтез, катализаторлар ва нефть маҳсулотларининг физик-химик тадқиқотлари, нефть ва нефть маҳсулотларининг тадқиқотлари;

лабораториялар катта илмий ходимлари: гидрокренинг, изомеризация ва синтез умумий анализ группалари;

нефть-химия синтези катализаторларини ишлаб чиқиш сектори мудири.

Конкурс муддати—2 январгача.

Мурожаат учун адрес: Тошкент—ГСП, Академиклар шаҳарчаси.

ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИЛАР:

Узбекистон ССР энергетика ва электрлаштириш министрлигининг

РЕМОНТ-ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КОРХОНАСИГА

(Б. Хмельницкий кўчаси, 58-уй) **қозон слесарлари, газ-электр пайвандчилар, обмуровкачилар, 1—6 разрядли электрчилар, токарлар, ҳамда юқоридаги касблар бўйича шогирдлар**

КЕРАК

Иш ҳақи—вақтбай, ойига 40% мукофот берилади.

«СОЮЗТЕЛЕФОНСТРОЙ» ТРЕСТИНИНГ ТОШКЕНТ ҚУРИЛИШ-МОНТАЖ БОШҚАРМАСИГА

(Энгельс кўчаси, 97-уй)

Тошкентда ҳамда Фрунзе, Душанба, Уш, Қўқон ва Ленинобод шаҳарларига бориб ишлаш учун **алоқа монтёрлари** (меҳнат ҳақи — ишбай);

Тошкентда ишлаш учун: **катта бухгалтер, бухгалтерлар, планловчи, иқтисодчилар** (қурилиш ишлари бўйича тажрибага эга бўлганлар), телефон станция ускуналарини монтаж қилиш бўйича слесарлар, юк автомашинасини ҳайдаш учун **шофёрлар, автослесарлар** ҳамда алоқа-монтёри мутахассислигига ўргатиш учун **шогирдлар**

КЕРАК

Алоқа-монтёри, механизатор ва шоферлик касби бўлган пенсионерлар, пенсия пули тўла сақланган ҳолда ишлаш учун таклиф қилинадилар.

Тошкент шаҳар, Пролетар кўчаси, 4-уй, аҳолини ишга жойлаштириш ва информация қилиш бюроси ҳамда район ижроия комитетлари ҳузуридаги инспекторларга учрашилсин.

Радио

22 ДЕКАБРЬ

СЕШАНБА

ЭНЕРГЕТИКЛАР КУНИ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 Ленинча ГОЭЛРО планининг 50 йиллигига. «Нур манбаи» радиокомпозицияси (русча). **18.40** Спорт эшиттириши (ўзбекча). **19.20** Эстрада концерти. **20.00** «Ёшлик» радиостанциясининг программаси. **21.00** Халқаро мавзуларда суҳбат. **21.10** Қишлоқ хўжалик ходимлари учун кечки концерт. **22.20** Композитор Ғ. Тошматов асарлари. **22.40** «Ватанимни шарафлайман». Радио эшиттириш (ўзбекча). **23.15** Лирик концерт. **24.00** Тунги музикали программа.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

19.00 ОЙБЕК. «Даврим жароҳати». Радиокомпозиция (ўзбекча). **19.30** Совет Армияси жангчилари учун концерт (русча). **20.00** Ўзбекистон композиторлари асарларидан концерт (тожикча). **20.30** Қорақалпоқ куйлари. **20.50** «Россияда биринчи». Молдавия радиосининг эшиттириши (русча). **21.00** Янги таржималар. Р. Тагор. «Кўзга тушган чўп» романидан боблар (ўзбекча). **21.40** Москва.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

19.00 Ч. Айтматов. «Жамила». Радиопостановка (русча).

23 ДЕКАБРЬ

ЧОРШАНБА

6.15 Тонгги концерт. **8.25** Область театрлари артистларининг концерти. **9.30** Халқ талантлари концерти. **9.50** «Ўқувчиларни меҳнат руҳида тарбиялаш» Суҳбат (тожикча). **10.10** Духовой оркестр ижросида классик куйлар. **11.15** «Съезддан съездгача». У. Каримовнинг «Чўлни бўстон қилаётганлар» номли очерки (ўзбекча). **11.30** Б. Умиджонов. «Дилбариме». Помир темаларидаги вокал сюита. **12.15** Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист А. Убайдуллаев ижросида қўшиқлар. **13.30** Совет композиторларининг куйлари.

16.10 Ю. Шапорин. «Декабристлар» операси ҳақида суҳбатли концерт. **16.50** «Правда» газетасининг обзори.

18.00 «Ҳамма нарса инсон бахт-саодати учун». Ўзбекистон ССР Социал таъминот министри В. Содиқова сўзи (русча). **18.10** Янги ёзилган музика асарлари саҳифаларида. **18.40** Спорт эшиттириши (русча). **19.20** Қозоқ куйлари. **20.00** «ЎЗБЕКИСТОН ИШЧИСИ» радиожурнали. **20.30** Саноат ходимлари учун концерт. **21.00** Халқаро мавзуларда суҳбат. **21.10** Қишлоқ хўжалик ходимлари учун кечки концерт. **21.55** «Саломатлик — туман бойлик» (ўзбекча). **22.20** Ғижжакчи И. Тўраев чалади. **22.40** Шеърият кечаси (ўзбекча). **23.15** Музикали салом. **24.00** Тунги музикали программа.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 Бутуниттифоқ радиоси рус қўшиқлари хори ва халқ чолғу асбоблари оркестрининг концерти. **19.00** Симфоник оркестр увертюралари. **19.30** «Шеърият дафтари» (русча). **20.00** Тожикистон композиторларининг қўшиқлари. **20.30** Корейс куйлари. **21.00** Қардош республикалар адабиёти О. Гончар «Солдатнинг севгиси» ҳикояси (ўзбекча). **21.40** Москва.

УЧИНЧИ ПРОГРОММА

14.00 Эстрада концерти (татарча). **14.30** «Парвона» Ҳамза номли театр спектаклининг монтажи. **17.00** К. Яшин. А. Умарий. «Ҳамза» радиоспектакли (русча).

ТЕЛЕВИЗОР

22 ДЕКАБРЬ

СЕШАНБА

ЭНЕРГЕТИКЛАР КУНИ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

17.55 Кўрсатувлар программаси.

Рус тилида: **18.00** «Ахборот» информацион программаси. **18.10** Янги йил олди рекламаси. **18.30** ГОЭЛРО планининг 50 йиллигига. «ЭНЕРГЕТИКАНИНГ УЧ ГИГАНТИ». Фрунзе, Душанба ва Тошкент телевидение студияларининг биргаликда тайёрлаган программаси.

Ўзбек тилида: **19.45** «Ярим аср йилномаси». Кўп серияли телевизион ҳужжатли фильмнинг 1930 йил ҳақидаги серияси. **20.35** «Ахборот» информацион программаси. **20.50** «Сўзлар оламида». Адабий эшиттириш. **21.20** З. Фатҳуллин. «ҒУНЧАЛАР». Телевизион музикали спектакль премьераси. 2-қисм. **22.50** Кўрсатувлар программаси.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ УҚУВ КУРСАТУВЛАРИ ПРОГРАММАСИ

Рус тилида: **18.00** Физика. 9—10-синф. «Бутун олам тортилиш қонуни». Ўқув фильми. **18.20** Эстетика асослари бўйича факультатив курс. 8—10-синф. «Қадимий шарқ услублари». **18.50** Сиртдан ўқиётган 1-курс студентлари учун. Немис тилидан 11-машғулот. **19.15** Сиртдан ўқиётган 1-курс студентлари учун. Инглиз тилидан 11-машғулот.

МОСКВА КУРСАТАДИ

19.45 Кўрсатувлар программаси. **19.50** Янгиликлар. **20.05** Малковский лирикаси. **21.00** Янгиликлар. **21.05** Болалар учун. «Бор эканда, йўқ экан». **21.30** Миллионлар ленинча университети. **22.00** Опера билан танишув. П. И. Чайковский: «Мазепа». Ленинград Давлат академик опера ва балет театрининг спектакли. **23.20** «Вақт» информацион программаси. **23.50** Спектаклнинг давоми. **02.00** Москва кўрсатувларининг охири.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

20.00 Камер куйлардан концерт (ўзбек тилида). **20.40** «Киевлик қиз». Бадиий фильм. 1-серия (рус тилида).

23 ДЕКАБРЬ

ЧОРШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

17.55 Кўрсатувлар программаси. **18.00** «Қизил галстук». Тележурнал (ўзбек тилида). Рус тилида: **18.35** «Ахборот» информацион программаси. **18.45** «Бахт тилаймиз». Ҳужжатли фильм. **18.55** «Олтин соат» Бадиий фильм. **Ўзбек тилида:** **20.10** «Ахборот» информацион программаси. **20.20** «Муз устида балет». Ҳужжатли фильм (рус тилида). **20.50** «В. И. Ленин— «Искра»нинг ташкилотчиси ва раҳбари». **21.05** Раъно Шарипова куйлайди. (Марказий телевидение учун тайёрланган махсус кўрсатув). **21.30** «Крупп ва Краузе». Телевизион бадиий фильм. (4-серия). **22.40** Кўрсатувлар программаси.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

17.55 Кўрсатувлар программаси. **18.00** «Танишинг, биз ёш ҳаваскорлар» (рус тилида). **Ўзбек тилида:** **18.45** Беш йиллик план тайёр! **18.45** «Портретдаги нишоналар». Ҳужжатли фильм.

МОСКВА КУРСАТАДИ

19.45 Кўрсатувлар программаси. **19.50** Янгиликлар. **20.05** «Олтин шайба» клуби мукофоти учун. **20.30** Поэзия — 70. «Қалб хотираси». **21.00** Янгиликлар. **21.05** Концерт. **21.30** «Коммунист ва даэр» **22.00** Москва драма театрининг спектакли. **23.30** «Вақт» информацион программаси. **24.00** Спектаклнинг давоми. **01.00** Москва кўрсатувларининг охири.

УЧИНЧИ ПРОГРАМММА ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

Рус тилида: **19.00** Баскетбол бўйича мусобақалар. «Ёшлик» спорт аренасидан олиб кўрсатилади. **20.30** «Яшил арава» Бадиий фильм.

Реклама ва эълонлар

Тошкент оқшоми 4 БЕТ. 22 ДЕКАБРЬ, 1970 й.

«Вечерний Ташкент» орган Ташкентского горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент шаҳар Дзержинский кўчаси, 15-уй. Редакция телефонлари: Коммутатор—33-02-49 дан 33-02-58 гача, редактор ўринбосарлари—33-29-33, 33-29-09 масъул секретарлар—33-27-22, партия совет ва касаба союз ташкилотлари шаҳар хўжалиги бўлимлари—33-29-42, адабиёт, санъат ва маданият бўлимлари—33-29-55, хатлар ва оммавий ишлар—33-27-70, фан ва олий ўқув юртлари иллюстрация бўлимлари—33-27-57 саноат, транспорт ва қурилиш бўлимлари—33-27-03, ахборот бўлими—33-28-95, эълонлар бўлими—33-81-42.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси Тошкент шаҳри.

ИНДЕКС 64579. НАШР 3187. Р—16951.